

Protocol huiselijk geweld en kindermishandeling

Juni 2013

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Verantwoordelijkheden van O2G2 en de scholen	5
3.	Stappenplan signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld	7
4.	Aandachtspunten bij stappenplan	9

Stap 1: In kaart brengen van de signalen

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en meldpunt/steunpunt huiselijk geweld, specialist letselschade en bij vermoeden seksueel misbruik de zedenpolitie

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) en zo mogelijk met het kind.

Stap 4: Weging aard en ernst van de kindermishandeling en/of huiselijk geweld

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5a: hulp organiseren en effecten volgen

Stap 5b: melden en bespreken met de ouder(s)

Bijlagen:

- Deskundigheidsbevordering rondom de meldcode
- Literatuurlijst, meer lezen?
- Signaleringslijsten
- Sociale kaart van de *school*

1. Inleiding

De meldcode beschrijft in 5 stappen wat bijvoorbeeld een huisarts, leerkracht, verpleegkundige, begeleider in de kinderopvang of hulpverlener moet doen bij vermoedens van geweld. Organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren stellen een eigen meldcode op, gebaseerd op de 5 stappen:

Stap 1: in kaart brengen van signalen.

Stap 2: overleggen met een collega en eventueel raadplegen van het $\surd$ Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of het $\surd$ Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). Bij vermoeden van seksueel misbruik consulteer de zeden politie.

Stap 3: gesprek met de cliënt.

Stap 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling.

Stap 5: beslissen: hulp organiseren of melden.

Iedere organisatie of zelfstandige beroepsbeoefenaar maakt de meldcode specifiek voor de eigen praktijk.

Scholen zijn bij uitstek plaatsen waar (een vermoeden van) huiselijk geweld en kindermishandeling gesignaleerd kan worden. Leerkrachten en andere medewerkers op school brengen veel tijd met de kinderen door, hebben een vertrouwensrelatie met hen opgebouwd en kunnen een belangrijke signaalfunctie vervullen.

In de praktijk blijkt dat het omgaan met signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en/of kindermishandeling onzekerheid teweegbrengt. Het protocol biedt een structuur aan en geeft handvatten hoe gehandeld kan worden bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het doel van dit protocol is weten wat je moet doen bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling door dit bespreekbaar te maken en de signalen door te geven voor eventuele verdere hulp. De taak van de school met betrekking tot kindermishandeling en huiselijk geweld, waarbij de oorzaak buiten de school ligt, is het signaleren en het aankaarten ervan bij de verantwoordelijke instanties. De school is *niet* verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.

Dit protocol is grotendeels overgenomen van de VCOG, het Christelijke schoolbestuur in de stad Groningen.

Om te komen tot een goede implementatie van het protocol worden de volgende stappen gezet in 2013 en 2014:

Wat	Periode	Wie actie
Voorlichting voor alle IB'ers op het leernetwerk over de meldcode	Voorjaar 2013	Bestuur
Opstellen van en protol voor O2G2	Mei / juni 2013	Bestuur met een afvaardiging uit de scholen.
Presentatie van het protocol op alle scholen door de IB'ers m.b.v. de bijhorende powerpoint presentatie	Augustus/ September 2013	IB'ers/ directie
Elke school maakt het protocol schoolspecifiek door het invullen van de sociale kaart (of bijvoegen als de school deze reeds heeft) en de centrale figuren per school rondom dit thema. Ook bespreken met sociaal verpleegkundige van de school.	Augustus/ September 2013	IB'ers/ directie
Elke school geeft aan hoe het team geschoold wordt in de meldcode en in welke periode (invullen in schema in bijlage)*.	Augustus/ September 2013	IB'ers/ directie
Deskundigheidsbevordering van leerkrachten van de scholen in 2013-2014: <ul style="list-style-type: none"> - Training via de O2G2 academie. 2 dagdelen (signaleren, handelen en communiceren) - Via een digitaal programma 	Vanaf september 2013 Training 1: 4 en 18 september Training 2: 6 en 27 november Vanaf september	Bestuur
Evaluatie van het protocol in het directeurenoverleg en IB leernetwerk en eventueel bijstellen van het protocol. Nagaan behoefte aan vervolgscholing.	Januari 2014	Bestuur
Vervolg van de trainingen Regelmatig bespreken van ervaringen op het IB leernetwerk	Vanaf januari 2014	Bestuur

*Het is aan de directeur van de school om basis van de aanwezige expertise in het team rondom dit thema de implementatie van de meldcode vorm te geven. In de bijlage wordt aangegeven hoe dit wordt gedaan. Indien er inspectiebezoek komt en wordt gevraagd naar de implementatie dan kan hiermee inzichtelijk worden gemaakt hoe dit is gedaan.

2. Verantwoordelijkheden van O2G2 en de scholen

Verantwoordelijkheid van O2G2 en de scholen onder haar bevoegd gezag in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat . Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat kindermishandeling en/of huiselijk geweld te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt O2G2 er zorg voor dat:

- het protocol opgenomen wordt in het zorgbeleid, aansluit op de zorgstructuur en onderdeel uitmaakt van het ondersteuningsprofiel van iedere O2G2 school
- elke school een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aanstelt, veelal zal dit de of één van de IB'ers zijn
- deskundigheidsbevordering rond het protocol opgenomen wordt in het jaarplan, zowel bovenschols als van iedere afzonderlijke school, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en op peil houden voor het, signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen uit het protocol en de aansluiting op de werkprocessen binnen de organisatie
- er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen uit het protocol
- de werking van het protocol regelmatig geëvalueerd wordt en er zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing te optimaliseren
- er binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid gegeven wordt aan het doel en de inhoud van de wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en het protocol van O2G2
- O2G2¹ zal haar medewerkers ondersteunen als zij door ouders in of buiten school worden aangesproken op de wijze waarop het protocol wordt toegepast
- O2G2² zal de verantwoordelijkheid opschalen indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert
- uit hoofde van het bevoegd gezag de directeuren van de afzonderlijke scholen de eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol.

O2G2 draagt er zorg voor dat de intern begeleider na aanstelling als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling:

- kan functioneren als vraagbaak binnen de school voor algemene informatie over het protocol
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- kennis heeft van de stappen volgens het protocol
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in het protocol op schoolniveau vastlegt

---

¹ De beleidsadviseur onderwijs van de betreffende school kan in deze situaties gevraagd worden te ondersteunen.

² Idem 1.

- de sociale kaart uit het protocol invult op schoolniveau
- deelneemt aan het zorgadviesteam
- de aansluiting van het protocol op de werkprocessen uitvoert
- de aansluiting van het protocol op de zorgstructuur uitvoert
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners vanuit het protocol
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen
- zo nodig contact opneemt met het AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) voor advies en/of melding
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

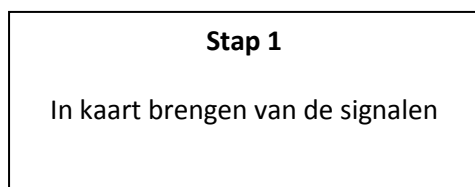
O2G2 draagt er zorg voor dat de leerkracht, vakleerkracht en/of onderwijsassistent of andere personeelsleden na invoering en bekendmaking van het protocol huiselijk geweld en kindermishandeling:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen
- de resultaten van de ondernomen stappen voortvloeiend uit de gemaakte afspraken bespreekt met de intern begeleider of andere betrokkenen
- zo nodig contact opneemt met het AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) voor advies en/of melding

O2G2 waaronder al haar medewerkers zijn **niet** verantwoordelijk voor:

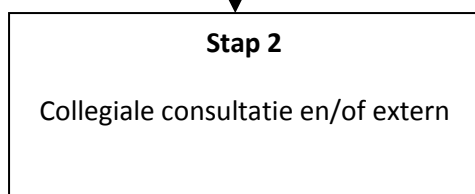
- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding)

3. Stappenplan bij signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld

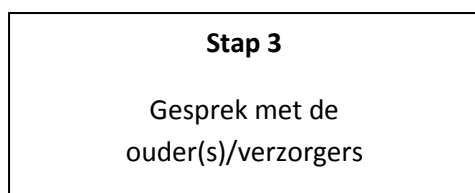
Stap 1: In kaart brengen van signalen

- gesprek met de ib-er en de sociaalverpleegkundige
- inlichten directeur van de school
- Observeer m.b.v.signaleringslijst
- Onderzoek naar onderbouwing m.b.v.signaleringslijst

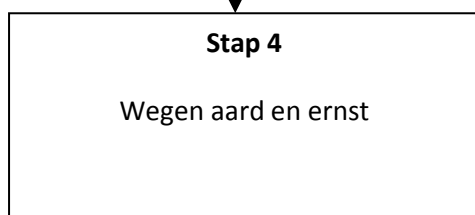
Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
  - overleg Ib-er (*verplicht*)
  - overleg sociaalverpleegkundige (*verplicht*)
  - overleg collega leerkracht (*verplicht*)
  - Intern/extern ZAT (*facultatief*)
  - Leerplichtambtenaar (*facultatief*)
- Consulteer het AMK/SHG/letselschade specialist/zeden politie
- Inlichten directeur over de voortgang

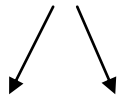
Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder(s)/verzorgers door de leerkracht en de ib-er, tenzij de veiligheid van jezelf of één van de gezinsleden gevaar loopt.
- Doel het delen van de zorg

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld. Betrokken bij de weging zijn: leerkracht, ib-er, directeur en eventueel de sociaal verpleegkundige.
- Vraag het AMK/SHG hierover een oordeel te geven.

Stap 5a
Hulp organiseren en volgen

Stap 5b
Melden en bespreken

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

- Bespreek zorgen nogmaals met de ouder(s)/verzorgers IB-er en leerkracht
- Overweeg registratie in de verwijzindex samen met de sociaal verpleegkundige.
- Organiseer hulp voor ouder en leerling door te verwijzen naar de sociaal verpleegkundige en haar contacten met externe hulpverleningsinstanties.
- Inlichten directeur over de voortgang.
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen
- Volg de leerling

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder(s)/verzorgers voorgenomen melding tenzij de veiligheid van jezelf of één van de gezinsleden gevaar loopt.
- Bespreek in school wie de melding doet, Leerkracht, ib-er of de directeur.
- Meld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

<p>Naam school:</p> <p>Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling:</p> <p>IB'er:</p> <p>Sociaal verpleegkundige:</p>	
--	--

Meldcode telefoonnummer: 0900-125 125 0

Telefoonnummer AMK: 0900- 1231230

Telefoonnummer SHG: 050- 3180011

4. Aandachtspunten bij het stappenplan

Aandachtspunten bij Stap 1:

In kaart brengen van de signalen

- Gesprek met de ib-er
- Observeer m.b.v.signaleringslijst
- Onderzoek naar onderbouwing m.b.v.signaleringslijst

- 1. Bespreek het vermoeden en de noodzaak tot het in kaart brengen van de signalen met de ib-er en plan de werkwijze van stap 1 (wie doet wat)**
- 2. Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast.**
- 3. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.**

Voor het verzamelen van signalen van Huiselijk geweld en kindermishandeling wordt gebruik gemaakt van de signaleringslijst onder bijlage 1: *Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jarigen; JSO Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling.*

De leerling wordt geobserveerd in de groep en daarbuiten. De leerkracht kan een huisbezoek overwegen, eventueel samen met de ib-er.

- o Alle gegevens die verzameld worden in de signaleringsfase worden feitelijk beschreven.
- o Alle signalen en handelingen (consultaties) worden schriftelijk vastgelegd, zo feitelijk mogelijk. Wanneer er hypothesen en veronderstellingen worden vastgelegd vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese en /of veronderstelling.
- o Vermeld altijd de bron als er informatie van derden (*TMO medewerker, vakleerkracht, andere leerkracht, directeur, onderwijsassistent*)
- o Gespreksverslagen worden door betrokkenen ondertekend
- o Leg een diagnose alleen schriftelijk vast als ze is gesteld door een professional die hiertoe geschoold is (*orthopedagoog, psycholoog, psychiater*)

Het kan voorkomen dat een andere werknemer dan de leerkracht vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling (als eerste) signaleert. Het kan gaan om de conciërge, een klassenassistent, een TMO medewerker of een stagiaire vanuit een kindgerichte opleiding. Deze werknemer meldt zijn/haar vermoedens bij de leerkracht van de desbetreffende leerling. Daarmee houdt de betrokkenheid van de genoemde medewerker op. De leerkracht neemt de gemelde signalen altijd serieus. Het protocol treedt in werking en de leerkracht gaat zelf over tot het in kaart brengen van signalen middels de signaleringslijst (zie bijlage).

Van belang is dat je in gesprekken met een leerling nooit geheimhouding kan/mag beloven. Eerlijk zeggen dat je bij sommige informatie (bv zelfmoorddreiging) dit bespreekbaar moet maken. Wel kun je aangeven dat je hierover altijd eerlijk zult zijn naar de leerling toe.

Leg de volgende gegevens minimaal vast in het digitale leerling-dossier en zorg ervoor dat de informatie voldoende beveiligd is volgens de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie, en overige aanwezigen
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen er gezien, gehoord en geroken worden.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten
- Contacten over deze signalen
- Stappen die worden gezet
- Besluiten die worden genomen
- Aantekeningen over het verloop.

Aandachtspunten bij Stap 2:

Collegiale consultatie en raadplegen

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
  - overleg Ib-er (*verplicht*)
  - overleg sociaalverpleegkundige (*verplicht*)
  - overleg collega leerkracht (*verplicht*)
  - Intern/extern ZAT (*facultatief*)
  - Leerplichtambtenaar (*facultatief*)
- Consulteer het AMK
- Overweeg registratie in de Verwijsindex samen met de sociaal verpleegkundige

- 1. Bespreek de in kaart gebrachte signalen samen met de ib-er en de sociaal verpleegkundige van de school.**
- 2. Bespreek de in kaartgebrachte signalen met de collega leerkracht die het kind het jaar ervoor in de groep heeft gehad en eventueel met een collega waarvan bekend is dat hij/zij expertise/ervaring heeft op dit vlak.**
- 3. Consulteer het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, waar kan 'open' kan dat niet dan anoniem.**

Consultaties zijn altijd organisatie en situatie afhankelijk. Het protocol van de O2G2 kent een aantal verplichte consultaties binnen stap 2, het is aan de aandachtsfunctionaris van de school (ib-er) om hierin verder keuzes te maken en stappen te zetten.

Wanneer de school kiest voor structurele consultaties bij stap 2 is het raadzaam deze als schoolspecifiek onderdeel in het protocol op te nemen.

De ib-er is aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling en vanuit die taak verantwoordelijk voor een deugdelijke uitvoering van alle te nemen stappen binnen het proces van het protocol. Daarom is de ib-er vanaf stap 1 nauw betrokken bij het uitvoerend proces.

Om een leerling 'open' te bespreken met externe deskundigen, ook het AMK is schriftelijke toestemming van ouders vereist. Wanneer het contact met ouders vanaf het eerste moment (stap 1) transparant en open is alsmede ouders bij het proces te betrekken is de kans groot dat deze vereiste geen problemen oplevert. Mocht dat wel het geval zijn dan kan een kind anoniem

besproken worden ook bij het AMK. Dit verdient echter niet de voorkeur i.v.m. eventuele vervolgacties.

Bij enige twijfel over de oorzaak, situatie, duiding van signalen en veiligheid van het kind verdient het altijd aanbeving advies te vragen bij het AMK. Het AMK kan een eerste weging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over de situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Zij hebben hiertoe de expertise. Zorgvuldig handelen vereist dat de school altijd nagaat of er advies gevraagd moet worden bij het AMK.

Noodsituaties:

bij signalen van acuut en zodanig ernstig geweld dat een kind en/of gezinsleden daar onmiddellijk tegen beschermd moeten worden kan de school het AMK rechtstreeks om advies vragen en in hetzelfde gesprek nadat op basis van de signalen directe actie vereist is tevens een melding doen. bij noodsituaties kan de school ook altijd contact opnemen met de crisisdienst van bureau jeugdzorg (zie sociale kaart) en de politie om hulp vragen.

Aandachtspunten bij stap 3

Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder(s)/verzorgers door de leerkracht en de ib-er .
- Doel het delen van de zorg

1. **Bespreek de signalen met de ouder(s)/verzorger(s) van het kind, tenzij de veiligheid van jezelf of één van de gezinsleden gevaar loopt.**
2. **Bij het gesprek zijn altijd twee personen vanuit de school aanwezig, in ieder geval de leerkracht en de ib-er is de meest aangewezen als tweede persoon. In sommige gevallen kan besloten worden de directeur te laten aanschuiven i.p.v. de ib-er.. Om het gesprek *low profile* te houden verdient het de voorkeur de leerkracht het gesprek te laten leiden.**

Nadrukkelijk moet hier vermeld worden dat het doel van het gesprek niet is ten behoeve van het in kaart brengen van de signalen. Daarvoor dient eventueel het huisbezoek die bij stap 1 wel of niet gepland wordt.

Volg zoveel mogelijk een vast gespreksformat, dat ondersteunt en zorg voor focus.

De aandachtsfunctionaris (ib-er) kan ten allen tijde ondersteuning vragen bij het voorbereiden of voeren van het gesprek, raadpleeg daarvoor een deskundige van het AMK of het steunpunt Huiselijk geweld. Zij hebben expertise op dit gebied.

Gespreksopzet:

1. Leg de ouder het doel van het gesprek uit
2. Beschrijf de feiten die de school heeft vastgesteld en de waarnemingen die de leerkracht heeft gedaan
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven
4. Kom pas **na** deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen de leerkracht (en/of andere collegae) heeft gezien, gehoord en waargenomen.

5. Leg het gesprek schriftelijk vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door **alle** gespreksdeelnemers.

Het doen van een melding bij het AMK zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder/verzorger, is alleen mogelijk als:

- De veiligheid van één van de ouders, of van het kind, die van u zelf, of die van een ander in het geding is.
- Als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder(s)/verzorger(s) door het gesprek het contact zal verbreken en per direct op zoek zal gaan naar een andere school.

Bovenstaande geldt niet voor het vragen van advies aan het AMK dat mag altijd anoniem gebeuren.

Aandachtspunten bij stap 4

Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld..
- Vraag het AMK hierover een oordeel te geven.

1. Weeg op basis van:

- **de in kaart gebrachte signalen**
- **het intern ingewonnen advies (inclusief sociaal verpleegkundige)**
- **de consultatie bij het AMK**
- **het eventuele extern ingewonnen advies**
- **het gesprek met de ouder(s)/verzorger(s)**

het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

Het wegen van het risico is de belangrijkste en tevens de moeilijkste stap in de meldcode. Ook hierbij geldt dat het AMK/SHG anoniem geconsulteerd kan worden bij het maken van de weging. Daarnaast kan er contact gezocht worden met de jeugdgezondheidszorg.

Waak ervoor dat stap 4 geen herhaling van zetten wordt van de al genomen stappen in fase 2. De stappen van signaleren, consulteren en raadplegen zijn geweest. Het doel van het aangaan van externe contacten in deze fase van de code is expliciet alleen bedoeld om het risico mee te wegen.

Aandachtspunten bij stap 5

Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen:

- Bespreek zorgen nogmaals met de ouder(s)/verzorgers IB-er en leerkracht
- Organiseer hulp voor ouder en leerling door te verwijzen naar de sociaal verpleegkundige en haar contacten met externe hulpverleningsinstanties.
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen
- Volg de leerling

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder(s)/verzorgers voorgenomen melding
- Meld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen:

- 1. Wanneer de school op basis van de afweging in stap 4 meent dat zij de leerling en het gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld kan beschermen, neemt de school de volgende stappen:**
  - ***Organiseer*** de noodzakelijke hulp, via de sociaal verpleegkundige van de school.
  - ***Volg*** de effecten van deze hulp
  - ***Doe*** alsnog een *melding* als er signalen zijn dat de kindermishandeling en/of het huiselijk geweld niet stopt of opnieuw begint.
- 2. Overweeg met de sociaal verpleegkundige registratie in de verwijsindex. Bij een positief besluit draagt de sociaal verpleegkundige zorg voor de registratie.**

Wanneer de afweging wordt gemaakt alsnog te melden is het niet nodig alle fasen van de code nogmaals te doorlopen. Indien er geen een actieve melding wordt gedaan, is het te overwegen wel een notitie te maken in de verwijsindex. Wellicht hebben andere instanties dit ook gedaan. Is dat het geval dan is er een soort 'match' en kunnen zorgen gedeeld worden en wellicht steviger op ingezet.

Bij het organiseren van hulp kan de sociaal verpleegkundige verdere actie coördineren. De hulpvraag van ouders wordt door de sociaal verpleegkundige meegenomen naar het zorgoverleg waar de verpleegkundige deel van uitmaakt. Daar wordt de vraag besproken en een plan van aanpak vastgesteld. Eventueel vloeien daar ook handelingsadviezen voor de leerkracht en/of ib-er uit voort.

De sociaal verpleegkundige licht de ouders in rond de uitkomst van de bespreking van de hulpvraag in het zorgoverleg en bespreekt vervolgens met de ouder(s) de verder te nemen stappen voor de geadviseerde hulpverlening voor kind en ouder(s). Daarnaast houdt de sociaal verpleegkundige de school op de hoogte van de bespreking van de hulpvraag en of ouder(s) daadwerkelijk de hulp die hen geadviseerd wordt oppakken. Bovenstaande is van belang in verband met de eventuele afweging om alsnog een melding te doen.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder:

- 1. Wanneer de school op basis van de afweging in stap 4 meent dat zij de leerling en het gezin *niet voldoende* kan beschermen tegen het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld, of *twijfelt* de school of zij hiertegen voldoende bescherming kan bieden, neemt de school de volgende stappen:**

- **Meld** het vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)
- **Sluit** bij de melding zoveel mogelijk aan bij de feiten en gebeurtenissen.
- **Geef** steeds duidelijk aan als de informatie die de school meldt van anderen afkomstig is.
- **Overleg** met het AMK welke stappen de school, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden en verantwoordelijkheden zelf nog kan nemen om de leerling en het gezin tegen het risico van mishandeling en/of huiselijk geweld te beschermen

Bespreek de melding vooraf met de ouder(s) en met de leerling wanneer deze 12 jaar is of ouder.

Besprekingsopzet:

1. Leg uit waarom de school van plan is een melding te doen en wat het doel is van een melding.
2. Vraag de ouder(s) en /of de leerling nadrukkelijk om een reactie
3. Wanneer de ouder(s) en/of leerling bezwaar maakt, overleg dan op welke wijze de school tegemoet kan komen aan dit bezwaar en leg dat schriftelijk vast.
Is het niet mogelijk aan het bezwaar tegemoet te komen weeg het bezwaar dan af tegen de noodzaak om de leerling en/of het gezin te beschermen tegen mishandeling en/of huiselijk geweld.
4. Doe een melding indien de bescherming van de leerling en/of het gezin de doorslag moet geven.

Het doen van een melding bij het AMK zonder dat vooraf te bespreken met de ouder(s) /verzorger, is alleen mogelijk als:

- De veiligheid van één van de ouders, of van het kind, die van u zelf, of die van een ander in het geding is.
- Als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder(s)/verzorger(s) door het gesprek het contact zal verbreken en per direct op zoek zal gaan naar een andere school.

Wanneer na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met het AMK en eventueel opnieuw een melding te doen.

Bijlage Deskundigheidsbevordering rondom de meldcode

Inhoud training O2G2 academie

deel 1 Signaleren Huiselijk geweld en Kindermishandeling / Handelen

- Signalen
- Vormen
- Risicofactoren
- Gevolgen
- Oefenen met signaleren

Handelen

- Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
- Verantwoordelijkheden, taken en grenzen
- Samenwerken met ketenpartners
- Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Steunpunt Huiselijk geweld

deel 2 Communiceren

- Oefenen van gesprekstechnieken met acteur:
- Bespreken van signalen en zorgen
- Motiverende gesprekstechnieken

De training wordt gegeven op twee dagdelen. Voor meer informatie zie de kalender van de O2G2 academie.

Inhoud digitaal programma

In deze cursus wordt gewerkt aan:

Kennis: Vormen van kindermishandeling, verbale en non-verbale signalen, het ontstaan en de gevolgen van kindermishandeling.

Houding: Bewustzijn dat huiselijk geweld voorkomt en erkennen dat je binnen je taken en mogelijkheden, een verantwoordelijkheid hebt in de signalering en aanpak daarvan. Inzicht in eigen normen, waarden en dilemma's.

Vaardigheden: Signalen van kindermishandeling herkennen, vastleggen en gepaste actie ondernemen.

De training is digitaal te volgen en duurt ongeveer 2 uur. Opgave via de directeur/ IB'er.

Overzicht implementatie school

Naam school:	Datum	Wie
Presentatie team op		
Evaluatie meldcode op		
Training:		
Digitale training:		

Bijlage Literatuurlijst

Wolzak, A.; Kindermishandeling: signaleren en handelen, Basisinformatie voor mensen die werken met kinderen. ISBN: 9789085600619

Hans Janssen/Wendela Wentzel en Bert Vissers, Basisboek Huiselijk geweld: Uitgeverij Coutinho. ISBN: 9789046901205.

Bijlage Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)

Inleiding

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

1. Lichamelijke signalen

- wit gezicht (slaaptekort)
- hoofdpijn, (onder)buikpijn
- blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- slecht verzorgd er uit zien
- geslachtsziekte
- jeuk of infectie bij vagina en anus
- urineweginfecties
- vermageren of dikker worden
- pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- houterige lichaamsbeweging
- niet zindelijk (urine/ontlasting)
- zwangerschap
- lichamenlijk letsel
- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

2. Gedragssignalen

- somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- schrikken bij aanraking
- hyperactief
- agressief
- plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer, agressief)
- vastklampen of abnormaal afstand houden
- isolement tegenover leeftijdgenoten
- zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- geheugen en concentratiestoornissen
- achteruitgang van leerprestaties
- overijverig
- zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)

- geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- geen spontaan bewegingsspel
- moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- spijbelen, weglopen van huis
- stelen, brandstichting
- verslaving aan alcohol of drugs

3. Kenmerken ouders/gezin

- ouder troost kind niet bij huilen
- ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- ouder komt afspraken niet na
- kind opeens van school halen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- 'multi-problem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- veel ziekte in het gezin
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan), agressie naar medeleerlingen. leeftijdgenoten, agressie en wreedheid naar dieren
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid, angst, depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- gebrek aan energie voor schoolactiviteiten
- zichzelf beschuldigen
- suïcidaliteit
- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- gebrek aan sociale vaardigheden
- vaak wordt de verkeerde diagnose ADHD gesteld

Bijlage Sociale kaart van *naam basisschool*

Organisatie : Politie alarmnummer (noodsituaties)
Telefoonnummer : 112

Organisatie : crisisdienst Bureau Jeugdzorg (noodsituaties)
Telefoonnummer : 050-5239200

Organisatie : GGZ/Lentis crisisdienst (noodsituaties)
: 050-5223555

Organisatie : Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
Contactpersoon: :
Adres :Waterloolaan 1, 9725 BE Groningen
Telefoonnummer 1 : 0900-1231230
Telefoonnummer 2 : 050- 5239239
E-mail adres : amk@bjzgroningen.nl
Website : www.amk-nederland.nl

Organisatie : Bureau Jeugdzorg
Contactpersoon :
Adres: : Waterloolaan 1, 9725 BE Groningen
Telefoonnummer : 050- 5239200
E-mailadres : info@bjzgroningen.nl
Website : www.bjzgroningen.nl

Organisatie : Advies- en steunpunt huiselijk geweld
Contactpersoon :
Adres : Gorechtkade 8, 9713 CA Groningen
Telefoonnummer : 050-3180011
E-mailadres : info@ashg-groningen.nl

Organisatie : Maatschappelijke en juridische dienstverlening, MJD
Contactpersoon :
Adres : Herman Colleniusstraat 18, 9718 KT Groningen
(hoofdkantoor, voor locaties in de wijk zie website)
Telefoonnummer : 050-3126123
E-mailadres : info@mjd.nl
Website : www.mjd.nl

Organisatie : GGZ Groningen; Lentis
Contactpersoon :
Adres : Postbus 128, 9470 AC Zuidlaren

Telefoonnummer : 088-1140000
E-mailadres :
Website : www.ggzgroningen.nl

Organisatie : Lentis/ Jonx (kinder/jongerenafdeling)
Contactpersoon :
Adres : Laan Corpus den Hoorn 102-2
: postbus 86, 9700 AB, Groningen
Telefoonnummer: : 050-5223885 (*kantooruren*)
: 050-5223716 (*aanmeldservice*)
E-mailadres :
Website: : www.lentis.nl

Organisatie : GGD
Contactpersoon :
Adres : Hanzeplein 120, 9713 GW Groningen
Telefoonnummer : 050-3674000
E-mailadres :
Website : www.GGDGroningen.nl

Organisatie : wijkbureau/post politie
Contactpersoon : jeugdagent
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :

Organisatie : CJG
Contactpersoon : sociaal verpleegkundige
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :

Organisatie : huisarts/dokterspost
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :

Organisatie : Regiopolitie Groningen, afdeling Zeden
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummers : (088) 167 16 01, Buiten kantooruren via de meldkamer (0900) 88 44
E-mailadres : zeden@groningen.politie.nl

Website :

Organisatie :
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :

Organisatie :
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :

Organisatie :
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummers :
E-mailadres :
Website :